

Oteller ve Lokantalar Sektörü Finansal Analizi

Emre Arslan¹

Özet

Rekabetin giderek arttığı iş dünyasında, işletmeler başarılı bir şekilde faaliyet gösterebilmek ve sürdürülebilir bir rekabet avantajı elde edebilmek için mali tablolarını düzenli olarak incelemekte ve analiz etmektedirler. Bu incelemeler, hem geçmiş dönemin performansını değerlendirmek hem de geleceğe dönük stratejilerini belirlemek için kritik bir rol oynamaktadır. İşletmelerin finansal sağlıklarını, likidite durumlarını, mali yapılarını ve karlılıklarını anlamak için bir dizi analiz yöntemi kullanırlar. Bu yöntemlerden biri olan oran analizi, işletmelerin finansal performansını derinlemesine inceleyerek kritik bilgiler sunar. Finansal analiz, günümüz işletmeleri için büyük bir öneme sahiptir. İşletmelerin finansal durumlarını ve geleceğe yönelik planlarını oluştururken kullanılan bir araçtır. Oran analizi, işletmelerin finansal sağlığını ve mali yönden güçlü ve zayıf yönlerini anlamalarına yardımcı olur. Likidite, karlılık, verimlilik ve finansal istikrar gibi kritik alanlardaki performansı değerlendirir. Bu bağlamda, bu çalışma, oran analizi yöntemini kullanarak konaklama sektöründeki işletmelerin 2018-2022 dönemi mali tablo verilerini ayrıntılı bir şekilde incelemektedir. Bu mali tablolar, Kamu Aydınlatma Platformu (KAP) ve FINNET 2000 gibi güvenilir kaynaklardan elde edilmiştir. Oranlar, işletmelerin finansal durumunu ve performansını değerlendirmek amacıyla sektör ortalamaları ile karşılaştırılmış ve işletmelerin güçlü ve zayıf yönleri analiz edilmiştir. Bu analiz, işletmelerin gelecekteki stratejilerini belirleme ve finansal performanslarını geliştirme süreçlerine ışık tutmaktadır. İşletmeler için hayati bir öneme sahip olan finansal analiz, sağlam bir temel oluşturarak sürdürülebilir büyümeyi destekler.

1. Giriş

İşletmeler, günümüzde artan rekabet koşullarında finansal verileri ayrıntılı bir şekilde incelemeli ve geçmiş verileri analiz ederek stratejilerini belirlemelidirler. Bu planlama sürecinde muhasebe bilgi sisteminden elde edilen veriler büyük öneme sahiptir. İşletmeler, bilanço ve gelir tablosu gibi temel mali tabloların incelenmesiyle oran analizi yaparak finansal durumlarını değerlendirebilirler. Bu analiz, işletmelere sektördeki güçlü ve zayıf yönlerini anlama konusunda yardımcı olur.

Temel mali tablolar, bir işletmenin mali durumunu ve mali değişiklikleri açıklayan önemli araçlardır. Bu tablolardaki verilerin analitik yöntemlerle incelenmesi, işletme hakkında daha anlamlı ve kullanışlı sonuçlara ulaşmamıza yardımcı olur. Bu analitik uygulamalar, mali analiz sürecinin bir parçasını oluşturur. Mali tablo analizi, işletmenin finansal bilgilerinin belirli teknikler kullanılarak ayrıntılı bir şekilde incelenmesini, raporlanmasını ve bu raporların yorumlanarak işletme hakkında bir değerlendirme yapılmasını içeren bir süreçtir. Bu süreç, işletmenin mali sağlığını, likidite durumunu, karlılığını ve diğer finansal göstergelerini anlama

1 Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Gemerek Meslek Yüksekokulu Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, earslan@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1035-0050

ve değerlendirme amacı taşır. Bu sayede işletme yöneticileri, yatırımcılar ve diğer ilgili taraflar, işletmenin performansı hakkında bilinçli kararlar alabilirler.

Bu çalışmanın amacı, turizm sektörünün alt sektörlerinden biri olan konaklama sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin 2018-2022 yılları için finansal tablolarını oran analizi yöntemiyle değerlendirmektir. Çalışma, öncelikle konaklama sektörü hakkında genel bilgiler sunarak başlamakta ve ardından oran analizi yönteminde kullanılan oranlara açıklık getirmektedir. Daha sonra, oran analizi sonuçlarına ilişkin bulgular sunulmakta ve çalışma sonuçlarıyla bir değerlendirme yapılmaktadır.

2. Türkiye’de ve Dünyada Konaklama Sektörü

2.1. Turizm Sektörünün Tanımı ve Sınıflandırılması

Bu bölümde öncelikle turizm ve turist kavramı açıklandıktan sonra turizm sektörünün sınıflandırması ve turizm sektörünün ekonomik etkileri ve önemi üzerinde durulacaktır.

2.1.1. Turizm ve Turist Kavramı

Turizm hareketi, 20. yüzyılda insanların yer değiştirme eğilimi gibi görünse de aslında insanlık tarihinde kökleri derinlere uzanan bir olgudur. Günümüzde birçok insan, farklı sebeplerle yaşadıkları yerleri kısa süreli seyahatlerle terk edip başka yerlere gitmektedir. Turizmin merkezinde insan vardır ve turistleri etkileyen dinamikler, bu olgunun şekillenmesinde önemli bir rol oynar. Turist, ticari amaç gütmeyen belirli bir süre boyunca yer değiştirme amacı güden ve genellikle keşfetme ve gözleme gibi hedeflerle seyahat eden kişidir. (“Zonguldak Karabük ve Bartın İlleri Turizm Sektörü Analizi Raporu”, t.y.).

2.1.2. Turizm Sektörünün Sınıflandırılması

Bir ekonomide sektörler genellikle tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç ana kategoride incelenir. Gelişmiş ülkelerde, hizmetler sektörünün bu ekonomiler içinde büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Turizm sektörü, bu hizmetler sektörünün bir parçası olarak kabul edilir ve içinde altı farklı endüstriyi barındırır. Alt endüstrileri kısaca aşağıdaki gibi açıklayabiliriz (“Zonguldak Karabük ve Bartın İlleri Turizm Sektörü Analizi Raporu”, t.y.)

- **Konaklama endüstrisi**, turistlerin konaklama ihtiyaçlarını karşılayan her türlü konaklama işletmesini kapsayan endüstridir. Bu endüstri içerisinde turizm işletme belgeli tesisler (1-5 yıldızlı oteller, özel belgeli tesisler) ve belediye belgeli tesisler olmak üzere her türlü otel, motel, tatil köyü, apart otel, pansiyon, kamping v.b. işletmeler yer alır.
- **Seyahat endüstrisi**, turistik ürünün oluşturulması ve dağıtılmasında yer alan turizmin aracı işletmelerini kapsamaktadır. Seyahat acentaları, tur operatörleri ve tur toptancıları gibi işletmelerden oluşmaktadır. Bu işletmeler paket turları hazırlarlar ve satışını gerçekleştirirler.
- **Ulaştırma endüstrisi**, turistlerin sürekli yaşadıkları yerlerden turizm destinasyonlarına ulaşmalarını sağlayan havayolu, karayolu, demiryolu ve denizyolu işletmeleridir.
- **Yiyecek ve içecek endüstrisi**, turistlere yiyecek-içecek hizmeti sunan işletmeleri kapsamaktadır. Bu işletmeler restoran, bar, gece klübü, kafeterya v.b. gibi işletmelerdir.
- **Rekreasyon endüstrisi**, turistlerin eğlenmek ve hoş vakit geçirmek amacıyla katıldıkları etkinlikleri sunan her türlü casino, disko, bar, tiyatro, konser salonu, müze, sinema, sanat

galerisi, hayvanat bahçesi, parklar, eğlence merkezleri (Örneğin; Disneyland), atlı spor, golf, kayak, tenis vb. gibi işletmelerdir.

- **Hediyelik eşya endüstrisi**, turistlerin hatıra eşyası olarak satın aldığı ürünleri üreten ve satan her türlü işletmedir.

2.1.3. Turizm Sektörünün Ekonomik Etkileri ve Önemi

Turizm, birçok ülke ekonomisinde önemli bir rol oynar çünkü milli gelire katkı sağlar, döviz geliri elde edilmesini sağlar ve ödemeler dengesini dengelemeye yardımcı olur. Turizm, özellikle dışsatım kalemi olarak ödemeler dengesi üzerinde önemli etkilere sahiptir. Turizm gelirleri, özellikle dış finansman kaynaklarına ihtiyaç duyan gelişmekte olan ülkeler için büyük bir öneme sahiptir.

Turizmin ekonomik etkileri iki ana kategoride incelenir. İlk olarak, parasal ekonomik etkileri vardır. Bu etkiler şunları içerir: 1. Turizm Hareketlerinin Ödemeler Dengesine Katkısı: Turizm gelirleri, bir ülkenin ödemeler dengesine olumlu katkı sağlar. Turistlerin harcamaları, ülkeye döviz girişi olarak gelir ve ödemeler dengesini olumlu yönde etkiler. 2. Gelir Dağılımı ve Çarpan Etkisi: Turizm gelirleri, ekonomi içinde dağıldığında gelir etkisi yaratır. Bu, turizmin ekonomik büyümeye katkı sağladığı anlamına gelir. Turizm işletmeleri, personel ücretleri ve mal/hizmet alımları gibi harcamalar yapar, bu da ekonomide istihdamın artmasına ve kişisel gelirlerin yükselmesine katkı sağlar. Kişisel gelirlerin artması, tüketim harcamalarını artırarak ekonomide canlanmaya yol açabilir.

Turizmin ekonomik etkileri, hem ödemeler dengesine olumlu katkı sağlayarak döviz girişini artırırken hem de ekonomik büyümeyi destekleyerek istihdamı artırabilir. Bu nedenle turizm sektörü, birçok ülke için ekonomik bir öneme sahiptir. (“Muğla Bölgesi Turizm Sektörünün Uluslararası Rekabetçilik Analizi Raporu”, t.y.).

Turizmin ekonomik etkileri ikinci olarak reel ekonomik etkileri içerir ve bunlar dört ana başlık altında incelenir: 1. İstihdam Etkisi: Turizm sektörü, emek yoğun bir sektör olduğu için işsizlik sorununu çözmeye önemli bir araç olarak görülür. Turizm, birçok kişiye istihdam sağlayarak işsizlik sorununu hafifletebilir. 2. Diğer Sektörlere Etkisi: Turizm sektörü, tarım, gıda, içki, tekstil, giyim gibi sanayi sektörlerinin ürünlerini kullandığı için bu sektörler üzerinde önemli bir gelir kaynağı olabilir. 3. Altyapıya Etkisi: Turizm, turistlerin konaklama, ulaşım, eğlence gibi ihtiyaçlarını karşılamak için altyapı geliştirmeyi teşvik eder. Bu da altyapı sektörünün büyümesine katkı sağlar. 4. Devlet Gelirlerine Etkisi: Turizm gelirleri, devletlerin vergiler, harçlar ve resimler gibi gelirlerini artırır. Bu da devletlerin bütçelerine katkı sağlar. Özetle, turizm sektörü sadece ödemeler dengesine katkıda bulunmakla kalmaz, aynı zamanda istihdamı artırır, diğer sektörler gelir sağlar, altyapıyı geliştirir ve devlet gelirlerini artırır. Bu nedenle birçok ülke için ekonomik bir öneme sahiptir. (“Muğla Bölgesi Turizm Sektörünün Uluslararası Rekabetçilik Analizi Raporu”, t.y.).

2.2. Dünya Genelinde Turizm Sektörünün Durumu

Turizm endüstrisi, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünya ekonomisinin en hızlı büyüyen sektörlerinden biri haline gelmiştir. Bu büyümeye, küreselleşmenin yükselişi önemli katkı sağlamıştır. Özellikle 1980’lerin sonlarından itibaren yaşanan mali liberalleşme akımları ve Doğu Avrupa ülkelerindeki siyasi rejimlerin liberalleşmesi, seyahat özgürlüğünün artmasına ve uluslararası turizmin hızla büyümesine yol açmıştır.

Turizmin bu hızlı büyümesinde ve artan rekabetinde, uluslararası düzeydeki temel değişiklikler belirleyici olmuştur. Özellikle 1980 ve 1990'lı yıllarda uluslararası turizmde rekabet önemli ölçüde artmıştır. 1990'lı yıllar, dünya turizminin sürekli büyüdüğü ancak rekabetin daha da yoğunlaştığı bir dönem olarak öne çıkmıştır. Bu dönemdeki değişiklikler, turizm endüstrisinin evrimsel bir dönüşümünü yansıtmış ve sektörün uluslararası boyutta daha rekabetçi hale gelmesine neden olmuştur. Bu süreç, turizm sektörünün küresel ekonominin önemli bir parçası haline gelmesini sağlamıştır. (*World Tourism Organisation*, t.y.).

2.3. Türkiye Turizm Sektörünün Genel Durumu

Turizm sektörü, son yıllarda Türkiye'deki ekonomik kalkınmanın önemli bir itici gücü haline gelmiştir. Bu sektörün ekonomik etkileri, özellikle gayri safi yurtiçi hasıla (GSYİH) ve dış ödemeler dengesi üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır. Türkiye'deki dış turizm gelirleri, GSYİH'nın yaklaşık %3'ünü oluşturmaktadır. Bu, turizmin Türkiye ekonomisindeki önemini gösteren önemli bir göstergedir. Dış turizm gelirleri, Türkiye'nin dış ticaret açıklarını kapatma konusunda da kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle yüksek seviyede döviz geliri sağlaması nedeniyle dış turizm gelirleri, Türkiye'nin dış ticaret açığına olumlu katkı sağlamaktadır. Bu gelirler, Türkiye'nin dış ticaret dengesini dengeleme konusunda önemli bir araçtır ve ekonomik sürdürülebilirliğe katkıda bulunmaktadır.

3. Oteller ve Lokantalar – Konaklama Sektörü Mali Analizi

Dünyada ve Türkiye'de 2018-2022 yıllarında yaşanan olaylar bazı sektörleri olumsuz yönde etkilemiştir. Bu sektörler arasında yer alan turizm sektörünün önemli bir bölümünü konaklama işletmeleri oluşturmaktadır. Çalışmanın konusu; yaşanan olayların konaklama işletmelerinin finansal durumunu etkileyip etkilemediğini incelenmesidir. Çalışmanın amacı ise; konaklama işletmelerinin yıllar itibarı ile finansal durumlarındaki ve başarılarındaki olumlu ya da olumsuz değişimlerin tespit edilmesi ve etkinin değerlendirilmesidir.

Çalışma kapsamında örneklem olarak BİST, Lokantalar ve Oteller Sektöründe faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin finansal durumlarındaki değişim incelenmiştir. Belirtilen sektörde yer alan konaklama işletmeleri dokuz adet iken finansal verilerine kesintisiz olarak ulaştığımız altı işletme olan AYCES, KSTUR, MAALT, MARTI, PKENT VE TEKTU ile analiz yapılmıştır. Bu altı şirkete ait 2018-2022 yıllarına ait finansal verileri Kamuyu Aydınlatma Platformu'nun (KAP) resmi internet sitesinden ve FİNNET 2000 Plus bilgi portalından temin edilmiştir. Daha sonra bu veriler ile analize dâhil edilen altı işletmenin likidite, finansal yapı, faaliyet ve karlılık oranları hesaplanmıştır. Çalışmada işletmelerin finansal tabloları oran analizi yöntemiyle incelenmiştir. Karşılaştırmalarda kullanılan sektör ortalamaları Stockeys temel analiz platformundan alınmıştır. Çalışma kapsamında literatürdeki çalışmalar incelendikten sonra likidite oranları hesaplanırken; cari oran, likidite oranı ve nakit orandan, faaliyet oranları hesaplanırken; alacak devir hızı, alacakların tahsil süresi, stok devir hızı ve stok devir süresinden, mali yapı oranları hesaplanırken; yabancı kaynak oranı, yabancı kaynak vade yapısı oranı ve öz kaynak oranından, karlılık oranları hesaplanırken; brüt kar oranı, faaliyet karı oranı, net kar oranı ve öz kaynak karlılık oranlarından faydalanılmıştır.

Konaklama işletmelerinin 2018-2022 (son beş yıla) ait yukarıda verilen oranları Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 2: Yıllar İtibarıyla İşletmelerin Faaliyet Oranları

ALACAK DEVİR HIZI										ALACAKLARIN TAHSİL SÜRESİ									
ŞİRKET	ORAN ANALİZİ SONUÇLARI					SEKTÖR ORTALAMALARI	ORAN ANALİZİ SONUÇLARI					SEKTÖR ORTALAMALARI							
	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12		2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12		ORT.						
AYCES	13,32	15,45	10,37	21,53	24,24		27,40	23,62	35,20	16,96	15,06	23,65							
KSTUR	13,65	14,14	150,07	26,84	18,88		26,75	25,82	2,43	13,60	19,33	17,59							
MAALIT	31,30	36,33	69,66	56,14	80,97	7,12	11,66	10,05	5,24	6,50	4,51	7,59	76,11	71,82	111,30	67,84	74,15		
MARTI	3,66	9,08	6,03	6,89	3,20		99,81	40,19	60,57	52,98	114,03	73,52							
PKENT	3,23	2,74	0,99	5,37	9,30		113,04	133,35	367,68	67,94	39,25	144,25							
TEKTU	2,55	2,41	1,30	1,33	3,43		143,01	151,33	281,43	273,42	106,47	191,13							
STOK DEVİR HIZI																			
ŞİRKET	ORAN ANALİZİ SONUÇLARI					SEKTÖR ORTALAMALARI	ORAN ANALİZİ SONUÇLARI					SEKTÖR ORTALAMALARI							
	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12		2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12		ORT.						
AYCES	47,32	46,41	47,13	49,20	49,77		7,61	7,76	7,64	7,32	7,23	7,51							
KSTUR	9,67	11,43	4,51	8,46	13,64		37,23	31,50	79,82	42,55	26,40	43,50							
MAALIT	277,73	333,40	451,57	571,46	527,23	44,55	1,30	1,08	0,80	0,63	0,68	0,90	18,67	10,85	44,12	13,86	14,98		
MARTI	14,78	18,87	19,17	22,65	14,38		24,36	19,08	18,78	15,89	25,03	20,63							
PKENT	45,20	29,85	20,48	30,96	23,09		7,96	16,07	21,52	8,69	13,17	13,48							
TEKTU	27,33	41,41	16,73	22,40	40,51		13,17	8,69	21,52	16,07	8,89	13,67							

Tablo 4: Yollar İtibariyle İşletmelerin Karlılık Oranları

BRÜT KARORANI										FAALİYET KARORANI													
ORAN ANALİZİ SONUÇLARI					SEKTÖR ORTALAMALARI					ORAN ANALİZİ SONUÇLARI					SEKTÖR ORTALAMALARI								
ŞİRKET	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12	ŞİRKET	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12	ORT.	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12	
AYCES	35,79	39,20	13,97	49,31	32,89	34,23					AYCES	9,71	15,60	-34,45	27,58	7,63	5,21						
KSTUR	50,15	46,69	-103,26	29,70	55,09	15,67					KSTUR	46,78	43,33	-128,36	18,39	50,12	6,05						
MAALT	46,76	46,88	38,79	51,94	54,92	47,86	38,65	37,15	41,14	49,67	MAALT	-7,95	-19,15	-27,59	-17,69	-60,39	-26,55	6,05	0,38	-5,67	15,52	2,65	
MARTI	43,53	41,26	3,43	33,27	35,50	31,40					MARTI	12,75	9,65	-31,94	-22,35	2,42	-5,89						
PKENT	40,43	32,55	-0,85	36,16	35,63	20,70					PKENT	29,51	25,79	-11,53	31,13	33,62	21,70						
TEKTU	20,21	22,52	2,73	45,81	39,36	26,13					TEKTU	-12,15	-4,95	-25,42	2,10	-5,50	-9,18						
NET KARORANI										ÖZ KAYNAK KARLILIK ORANI													
ORAN ANALİZİ SONUÇLARI					SEKTÖR ORTALAMALARI					ORAN ANALİZİ SONUÇLARI					SEKTÖR ORTALAMALARI								
ŞİRKET	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12	ORT.	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12	ŞİRKET	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12	ORT.	2018/12	2019/12	2020/12	2021/12	2022/12
AYCES	1,32	5,83	-46,66	25,55	8,21	-1,15						AYCES	0,34	1,49	-4,68	4,24	0,85	0,45					
KSTUR	50,50	36,46	35,29	83,00	54,81	52,01					KSTUR	38,15	28,57	3,03	29,56	67,70	33,40						
MAALT	294,61	351,74	339,60	903,11	873,73	552,56	-29,55	45,62	11,04	139,52	266,76	MAALT	20,72	21,60	17,30	34,73	24,68	23,81	5,53	0,43	-11,19	22,50	22,77
MARTI	-85,82	-74,68	168,27	9,25	0,20	3,44						MARTI	-1,53	-2,06	0,61	0,01	0,03	-0,59					
PKENT	21,53	13,05	-3,36	39,53	31,38	20,43						PKENT	77,49	37,67	-3,06	54,02	46,78	42,58					
TEKTU	-166,76	-92,71	-269,47	-421,85	923,61	-5,44						TEKTU	-9,15	-4,89	-6,46	-9,43	25,75	-0,84					

3.1. Likidite Oranları

Konaklama sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin yıllara göre likidite oranlarının analiz sonuçları ve sektör ortalamaları Tablo 1’de sunulmuştur. Likidite oranları, bir şirketin kısa vadeli borçlarını ödeme yeteneğini ölçmek ve çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığını belirlemede kullanılır (Gündoğdu, 2021, s. 76). Bu kategoriye dahil edilen oranlar arasında cari oran, likidite oranı ve nakit oranı bulunur. Sektör şirketleri için yapılan analiz yorumları aşağıda verilmiştir.

3.1.1. Cari Oran

Cari oran, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösterir (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 204). Genel yaklaşımlar kuralına göre cari oranın 2 olması tatminkâr olarak kabul edilir, ancak gelişmekte olan ülkelerde sermaye piyasalarının gelişmemiş olması, bankaların eğilimleri gibi nedenlerle işletmeler daha fazla kısa vadeli borç kullandığından oranın 1.5 olması yeterli olduğu kabul edilmektedir (Gücenme, 2000, s. 108). Cari oranın yüksek olması işletmenin borç ödeme gücünün de yüksek olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ancak oranın çok yüksek olması kredi verenlerin lehine olurken, işletme lehine kabul edilemez. Oranın yüksek olması işletmede atıl fon bulunduğuna, kaynakların etkin kullanılmadığına işaret eder (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 204).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü gösteren bu oran tüm yıllarda, gelişmekte olan ülkelerde standart olarak kabul gören 1,5’un altındadır. Özellikle 2020 yılında cari oran diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Genel olarak işletmenin ilk 3 yılda son 2 yıla göre finansal anlamda daha fazla riskli bir tablo çizdiği söylenebilir. Sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının gerisinde kaldığı, şirketin bu anlamda riskli bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olmadığı şeklinde yorumlanabilir ancak işletmenin son 2 yılda cari oranda iyileşme olduğu gözle çarpılmaktadır.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü gösteren bu oran tüm yıllarda, gelişmekte olan ülkelerde standart olarak kabul gören 1,5’un üstündedir. Özellikle 2021 yılında cari oran diğer yıllara göre daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Genel olarak işletmenin tüm yıllara göre finansal anlamda risksiz bir tablo çizdiği söylenebilir. Sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının üstünde kaldığı, şirketin bu anlamda risksiz bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşmayacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak yıllar itibariyle bakıldığında bir önceki yıla kadar yükselen cari oranın son yılda büyük bir düşüş göstermiştir. Bunun nedeni olarak son dönem itibariyle kısa vadeli borçlara ağırlık vermiş ve buna bağlı finansal riskini artırması gösterilebilir. Ayrıca yıllar itibariyle incelendiğinde cari oranın hem genel kabul gören oran hem de sektörel ortalamalar açısından çok yüksek olduğu görülmektedir. Oranın çok yüksek olması kredi verenlerin lehine olurken, işletme lehine kabul edilemez. Oranın yüksek olması işletmede atıl fon bulunduğuna, kaynakların etkin kullanılmadığına işaret eder.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü gösteren bu oran tüm yıllarda, gelişmekte olan ülkelerde standart olarak kabul gören 1,5'un üstündedir. Özellikle 2020 yılında cari oran diğer yıllara göre daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Genel olarak işletmenin tüm yıllara göre finansal anlamda risksiz bir tablo çizdiği söylenebilir. Sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının üstünde kaldığı, şirketin bu anlamda risksiz bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşmayacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak yıllar itibariyle bakıldığında bir önceki yıla kadar yükselen cari oranın son yılda büyük bir düşüş göstermiştir. Bunun nedeni olarak son dönem itibariyle kısa vadeli borçlara ağırlık vermiş ve buna bağlı finansal riskini artırması gösterilebilir. Ayrıca yıllar itibariyle incelendiğinde cari oranın hem genel kabul gören oran hem de sektörel ortalamalar açısından çok yüksek olduğu görülmektedir. Oranın çok yüksek olması kredi verenlerin lehine olurken, işletme lehine kabul edilemez. Oranın yüksek olması işletmede atıl fon bulunduğu, kaynakların etkin kullanılmadığına işaret eder.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü gösteren bu oran tüm yıllarda, gelişmekte olan ülkelerde standart olarak kabul gören 1,5'un altındadır. Özellikle 2019 yılında cari oran diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Genel olarak işletmenin tüm yıllara göre finansal anlamda riskli bir tablo çizdiği söylenebilir. Sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının gerisinde kaldığı, şirketin bu anlamda riskli bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olmadığı şeklinde yorumlanabilir ancak işletmenin son 2 yılda cari oranda iyileşme olduğu göze çarpmaktadır.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü gösteren bu oran ilk 3 yılda, gelişmekte olan ülkelerde standart olarak kabul gören 1,5'un altında, son 2 yılda ise standart olarak kabul edilen 1,5'un üstündedir. Özellikle 2018 yılında cari oran diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşirken, 2022 yılında cari oran diğer yıllara göre daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Genel olarak işletmenin ilk 3 yılda finansal anlamda riskli ancak son 2 yılda ise risksiz bir tablo çizdiği söylenebilir. Sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında ilk dört yılda şirket verilerinin sektör ortalamalarının altında, son yılda ise şirket verilerinin sektör ortalamasının üstünde kaldığı, şirketin bu anlamda sadece son yıl itibariyle risksiz bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını son yıl itibariyle karşılamada bir sorunla karşılaşmayacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü gösteren bu oran ilk 4 yılda gelişmekte olan ülkelerde standart olarak kabul gören 1,5'un altında, son yılda ise üstünde yer almıştır. Özellikle 2021 yılında cari oran diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşirken, 2022 yılında ise daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Genel olarak işletmenin ilk 4 yıla göre finansal

anlamda riskli, son yıla göre risksiz bir tablo çizdiği söylenebilir. Sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının gerisinde kaldığı, şirketin bu anlamda riskli bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olmadığı şeklinde yorumlanabilir ancak işletmenin son yılında cari oranda iyileşme olduğu gözle çarpılmaktadır.

3.2. Likidite Oranı

Likidite oranı kaba bir oran olan cari oranı tamamlayan ve cari oranı daha anlamlı hale sokan bir orandır (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 204). Cari orana göre likiditeyi bir nebze daha sıkı bir şekilde irdeleyen likidite oranı, firmadaki stokların paraya çevrilememesi durumunda dahi kısa vadeli yabancı kaynakların karşılanıp karşılanmayacağını ortaya koymaktadır (Okay, 2021, s. 138). Stokları dönen varlıklardan ayırdığı için daha keskin bir orandır. Oranın 1 olması işletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarının tamamını nakit ve kısa sürede nakde dönüştürülmesi mümkün olan iktisadi kıymetler ile ödeyebileceğini gösterir. Oran 1'in altına düştüğü takdirde borç ödeme gücü açısından bir zayıflamanın söz konusu olduğunu söylemek mümkündür (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 205). Diğer bir ifadeyle 1'in altına düşmesi tehlike işareti olarak kabul edilmektedir (Koç Yalkın, 1981, s. 107).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

İlk 4 yıl likit oran genel kabul edilebilir oran olan 1'in altındadır. Son yılda ise likit oran genel kabul edilebilir oran olan 1'in üstündedir. Son yıl itibarıyla işletmenin stoklarını satışa çevirememesi durumunda dahi kısa vadeli borçlarını ödemede güçlük çekmeyeceğini göstermektedir. Ancak sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının gerisinde kaldığı, şirketin bu anlamda riskli bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Oranın, cari oran değerine yakın çıkması, dönen varlıklar içinde stokların fazla bir ağırlığa sahip olmadığını göstermektedir. Genellikle sektörün bu kadar yüksek bir likidite ile çalışması hizmet ve perakende sektörlerinde görülür.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

Tüm yıllar itibarıyla likit oran genel kabul edilebilir oran olan 1'in üstündedir. Bu yapı itibarıyla işletmenin stoklarını satışa çevirememesi durumunda dahi kısa vadeli borçlarını ödemede güçlük çekmeyeceğini göstermektedir. Sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının üstünde kaldığı, şirketin bu anlamda riskli bir görünüm sergilemediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşmayacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Oranın, cari oran değerine yakın çıkması, dönen varlıklar içinde stokların fazla bir ağırlığa sahip olmadığını göstermektedir. Genellikle sektörün bu kadar yüksek bir likidite ile çalışması hizmet ve perakende sektörlerinde görülür.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Tüm yıllar itibarıyla likit oran genel kabul edilebilir oran olan 1'in üstündedir. Bu işletmede likidite oranı oldukça yüksektir. Bu yapı itibarıyla işletmenin stoklarını satışa çevirememesi durumunda dahi kısa vadeli borçlarını ödemede güçlük çekmeyeceğini göstermektedir. Sektör

ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının üstünde kaldığı, şirketin bu anlamda riskli bir görünüm sergilemediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşmayacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Oranın, cari oran değerine yakın çıkması, dönen varlıklar içinde stokların fazla bir ağırlığa sahip olmadığını göstermektedir. Genellikle sektörün bu kadar yüksek bir likidite ile çalışması hizmet ve perakende sektörlerinde görülür.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

Tüm yıllar itibariyle likit oran genel kabul edilebilir oran olan 1'in altındadır. Bu işletmede likidite oranı oldukça düşüktür. Bu yapı itibariyle işletmenin stoklarını satışa çevirememesi durumunda dahi kısa vadeli borçlarını ödemede güçlük çekeceğini göstermektedir. Sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında yılların tamamında şirket verilerinin sektör ortalamalarının altında kaldığı, şirketin bu anlamda da riskli bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yetersiz olduğu şeklinde yorumlanabilir. Oranın, cari oran değerine yakın çıkması, dönen varlıklar içinde stokların fazla bir ağırlığa sahip olmadığını göstermektedir. Genellikle sektörün bu kadar yüksek bir likidite ile çalışması hizmet ve perakende sektörlerinde görülür.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

2018 ve 2020 yılları itibariyle likit oran genel kabul edilebilir oran olan 1'in altında 2019, 2021 ve 2022 yılları itibariyle kabul edilebilir oran olan 1'in üstündedir. Bu işletmede likidite oranı yıllar bazında dalgalı bir seyir izlemektedir. Bu yapı itibariyle 2019, 2021 ve 2022 yıllarında işletmenin stoklarını satışa çevirememesi durumunda dahi kısa vadeli borçlarını ödemede güçlük çekmeyeceğini göstermektedir. Ancak sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında ilk 4 yılda şirket verilerinin sektör ortalamalarının altında kaldığı, şirketin bu anlamda riskli, son yıl bazında ise risksiz bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada şirket verileri ve sektör ortalamaları birlikte değerlendirildiğinde son yıl bazında bir sorunla karşılaşmayacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Oranın, cari oran değerine yakın çıkması, dönen varlıklar içinde stokların fazla bir ağırlığa sahip olmadığını göstermektedir. Genellikle sektörün bu kadar yüksek bir likidite ile çalışması hizmet ve perakende sektörlerinde görülür.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

2019,2020 ve 2021 yılları itibariyle likit oran genel kabul edilebilir oran olan 1'in altında 2018 ve 2022 yılları itibariyle kabul edilebilir oran olan 1'in üstündedir. Bu işletmede likidite oranı yıllar bazında dalgalı bir seyir izlemektedir. Bu yapı itibariyle 2018 ve 2022 yıllarında işletmenin stoklarını satışa çevirememesi durumunda dahi kısa vadeli borçlarını ödemede güçlük çekmeyeceğini göstermektedir. Ancak sektör ortalamaları ile şirket verileri karşılaştırıldığında tüm yıllarda şirket verilerinin sektör ortalamalarının altında kaldığı, şirketin bu anlamda riskli bir görünüm sergilediği söylenebilir. Bu oran çerçevesinde işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılamada bir sorunla karşılaşacağı söylenebilir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün yetersiz olduğu şeklinde yorumlanabilir. Oranın, cari oran değerine yakın çıkması, dönen varlıklar içinde stokların fazla bir ağırlığa sahip olmadığını göstermektedir. Genellikle sektörün bu kadar yüksek bir likidite ile çalışması hizmet ve perakende sektörlerinde görülür.

3.3. Nakit Oran

Likiditeyi en derinlemesine gözlemleyen nakit oran, firmalarda hem stokların paraya çevrilememesi hem de alacakların tahsil edilememesi durumunda firmanın likiditesini göstermektedir (Okay, 2021, s. 139). Stoklar yanında alacakları da dönen varlıklardan ayırdığı için likidite oranından da keskin bir oran olan nakit oranın 0,20 olması genellikle yeterli kabul edilir. Oranın 1 olması işletmenin tüm kısa vadeli yabancı kaynaklarını para ve para benzeri iktisadi kıymetlerle ödeyebileceğini gösterir. Ancak oranın bu kadar yüksek olması, işletmenin elinde gereğinden daha fazla nakit bulundurduğunu gösterir ki bu da işletmenin karlılığını olumsuz yönde etkiler (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 206).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

Nakit oranının gelişimi beş yıl boyunca bir önceki yıla göre dalgalı bir görünüm sergilemiştir. Nakit oranının genel ortalama olan 0,20'nin altına düşmemesi istenmektedir. Yıllar itibariyle şirketin 2018 ve 2020 yılları dışında genel kabul görmüş standartların üzerindeki nakit oran seviyesi, onun stok ve alacaklarını eritemese bile yeterli bir likidite ile faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak nakit oranının genel standardı 0,20 olmakla birlikte sektör ortalaması ile de karşılaştırılarak yorum yapılması gerekmektedir. Sektör ortalamaları, arzu edilen düzeyin üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak şirketin nakit oranlarının sektör ortalamalarının gerisinde kalması finansal anlamda riskli bir görünüm sergilediği şeklinde yorumlanabilir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

Nakit oranının gelişimi beş yıl boyunca bir önceki yıla göre dalgalı bir görünüm sergilemiştir. Nakit oranının genel ortalama olan 0,20'nin altına düşmemesi istenmektedir. Yıllar itibariyle şirketin genel kabul görmüş standartların üzerindeki nakit oran seviyesi, onun stok ve alacaklarını eritemese bile yeterli bir likidite ile faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak nakit oranının genel standardı 0,20 olmakla birlikte sektör ortalaması ile de karşılaştırılarak yorum yapılması gerekmektedir. Sektör ortalamaları, arzu edilen düzeyin üzerinde gerçekleşmiştir. Şirketin nakit oranlarının sektör ortalamalarının üstünde kalması finansal anlamda risksiz bir görünüm sergilediği şeklinde yorumlanabilir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Nakit oranının gelişimi beş yıl boyunca bir önceki yıla göre dalgalı bir görünüm sergilemiştir. Nakit oranının genel ortalama olan 0,20'nin altına düşmemesi istenmektedir. Yıllar itibariyle şirketin genel kabul görmüş standartların üzerindeki nakit oran seviyesi, onun stok ve alacaklarını eritemese bile yeterli bir likidite ile faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak nakit oranının genel standardı 0,20 olmakla birlikte sektör ortalaması ile de karşılaştırılarak yorum yapılması gerekmektedir. Sektör ortalamaları, arzu edilen düzeyin üzerinde gerçekleşmiştir. Şirketin nakit oranlarının sektör ortalamalarının üstünde kalması finansal anlamda risksiz bir görünüm sergilediği şeklinde yorumlanabilir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

Nakit oranının gelişimi beş yıl boyunca bir önceki yıla göre dalgalı bir görünüm sergilemiştir. Nakit oranının genel ortalama olan 0,20'nin altına düşmemesi istenmektedir. Yıllar itibariyle şirketin genel kabul görmüş standartların altındaki nakit oran seviyesi, onun stok ve alacaklarını eritemese bile yetersiz bir likidite ile faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak nakit

oranın genel standardı 0,20 olmakla birlikte sektör ortalaması ile de karşılaştırılarak yorum yapılması gerekmektedir. Sektör ortalamaları, arzu edilen düzeyin üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak şirketin nakit oranlarının sektör ortalamalarının gerisinde kalması finansal anlamda riskli bir görünüm sergilediği şeklinde yorumlanabilir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Nakit oranının gelişimi beş yıl boyunca bir önceki yıla göre dalgalı bir görünüm sergilemiştir. Nakit oranının genel ortalama olan 0,20'nin altına düşmemesi istenmektedir. Yıllar itibariyle şirketin genel kabul görmüş standartların altındaki nakit oran seviyesi, onun stok ve alacaklarını eritemese bile yetersiz bir likidite ile faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak nakit oranının genel standardı 0,20 olmakla birlikte sektör ortalaması ile de karşılaştırılarak yorum yapılması gerekmektedir. Sektör ortalamaları, arzu edilen düzeyin üzerinde gerçekleşmiştir. Şirketin nakit oranlarının sektör ortalamalarının gerisinde kalması finansal anlamda riskli bir görünüm sergilediği şeklinde yorumlanabilir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

Nakit oranının gelişimi beş yıl boyunca bir önceki yıla göre dalgalı bir görünüm sergilemiştir. Nakit oranının genel ortalama olan 0,20'nin altına düşmemesi istenmektedir. Yıllar itibariyle şirketin genel kabul görmüş standartların altındaki nakit oran seviyesi, onun stok ve alacaklarını eritemese bile yetersiz bir likidite ile faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak nakit oranının genel standardı 0,20 olmakla birlikte sektör ortalaması ile de karşılaştırılarak yorum yapılması gerekmektedir. Sektör ortalamaları, arzu edilen düzeyin üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak şirketin nakit oranlarının sektör ortalamalarının gerisinde kalması finansal anlamda riskli bir görünüm sergilediği şeklinde yorumlanabilir.

3.2. Faaliyet Oranları

Konaklama sektöründe yer alan şirketlerin yıllar itibariyle faaliyet oranlarının analiz sonuçları ve sektör ortalamaları Tablo 2'de yer almaktadır. Faaliyet oranları, işletmenin varlıklarını verimli kullanıp kullanmadığını ölçmede kullanılan oranlardır (Gündoğdu, 2021, s. 81). Bu oranlar aktiflerin işletme faaliyetlerinde kullanılmaları sırasında etkinlik derecesini ölçen oranlardır. Faaliyet oranları, genellikle bir endüstri kolu içindeki işletmeleri karşılaştırmak için kullanılır. Devir hızı oranları olarak da ifade edilen faaliyet oranlarının yüksek olması işletme lehine yorumlanır. Bunların en çok kullanılanları; alacak devir hızı, alacakların tahsil süresi, stok devir hızı ve stok devir süresidir. Sektör şirketleri bazında yapılan analiz yorumları aşağıda yer almaktadır.

3.2.1. Alacak Devir Hızı ve Alacakların Ortalama Tahsil Süresi:

Alacak devir hızı oranı, kredili satışlardan doğan alacakların bir yıl içinde kaç kez tahsil edildiğini ve dolayısıyla alacakların tahsil kabiliyeti ve likiditesini gösterir. Hesaplama yapılırken eğer kredili satışlar rakamı elde edilemiyorsa oran, net satışlar rakamı ile de hesaplanabilir (Güçenme, 2000, s. 113). Alacak devir hızı işletmenin likidite durumuna yön veren tamamlayıcı bir orandır (Akdoğan ve Tenker, 2007, s. 382). Bu oran, işletmenin alacaklarının paraya dönüşüm çabukluğunu yani likiditesini gösterir. Oranın büyümesi alacak devir hızının arttığını (yani vadelerin kısalacağını), küçülmesi ise devir hızının düştüğünü (yani vadelerin uzadığını) gösterir. Alacak devir hızı arttıkça alacakların likidite değeri artar (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 217). Orandaki artış daha az işletme sermayesinin alacaklara bağlandığını gösterir ve artış

işletme lehine yorumlanır (Gücenme, 2000, s. 113). Alacakların Ortalama Tahsil Süresi Oranı, bir işletmede stokların ne kadar süratle paraya çevrildiğini gösterir. Firmalar yüksek ticari alacak devir hızlarını ve kısa tahsilat sürelerini tercih ederler (Okay, 2021, s. 141). Buna karşılık ticari alacak devir hızının olağandışı yüksek, ortalama tahsil süresinin de normalden çok kısa olması firmaların sıkı alacak ve tahsilat politikaları uyguladığını göstermektedir. Bu durum, firmaların mevcut müşteri kitlesi ve Pazar payını kaybetmesine neden olabilir (Okay, 2021, s. 142). Ortalama tahsilat süresinin büyük işletmeler için 30 gün olarak kabul edilmektedir (Koç Yalkın, 1981, s. 112).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin alacak devir hızı oranı yıllar bazında incelendiğinde yükseliş göstermektedir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından çok yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha fazla “kez” alacaklarını tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Bu durum daha az işletme sermayesinin alacaklara bağlandığını gösterir ve artış işletme lehine yorumlanır. Alacak devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da ortalama tahsilat süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında alacakların tahsil süresi düşüş göstermektedir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından düşük olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre alacaklarını normalden daha kısa sürede tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Alacak Devir Hızı ve Alacakların Ortalama Tahsil Süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumludur. Firmalar genellikle yüksek ticari alacak devir hızlarını ve kısa tahsilat sürelerini tercih ederler. Buna karşılık AYCES işletmesinde olduğu gibi alacak devir hızının sektör ortalaması bazında yüksek, tahsil süresinin de genel yaklaşımlar kuramına göre kabul edilen 30 gün ortalamasına göre çok kısa olması işletmenin sıkı alacak ve tahsilat politikası uyguladığını göstermektedir. Bu durum, firmaların mevcut müşteri kitlesi ve Pazar payını kaybetmesine neden olabilir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin alacak devir hızı oranı yıllar bazında incelendiğinde düşüş göstermiş ve son iki yılda ise üçüncü yıla göre düşüş göstermiştir. Ancak sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin son iki yılda düşüş göstermesine rağmen sektör ortalamalarından çok yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha fazla “kez” alacaklarını tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Bu durum daha az işletme sermayesinin alacaklara bağlandığını gösterir ve artış işletme lehine yorumlanır. Alacak devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da ortalama tahsilat süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında alacakların tahsil süresi düşüş göstermektedir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından düşük olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre alacaklarını normalden çok daha kısa sürede tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Alacak Devir Hızı ve Alacakların Ortalama Tahsil Süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumludur. Firmalar genellikle yüksek ticari alacak devir hızlarını ve kısa tahsilat sürelerini tercih ederler. Buna karşılık KSTUR işletmesinde olduğu gibi alacak devir hızının sektör ortalaması bazında yüksek, tahsil süresinin de genel yaklaşımlar kuramına göre kabul edilen 30 gün ortalamasına göre çok kısa olması işletmenin sıkı alacak ve tahsilat politikası

uyguladığını göstermektedir. Bu durum, firmaların mevcut müşteri kitlesi ve Pazar payını kaybetmesine neden olabilir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin alacak devir hızı oranı yıllar bazında incelendiğinde yükseliş göstermektedir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından çok yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha fazla “kez” alacaklarını tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Bu durum daha az işletme sermayesinin alacaklara bağlandığını gösterir ve artış işletme lehine yorumlanır. Alacak devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da ortalama tahsilat süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında alacakların tahsil süresi düşüş göstermektedir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından düşük olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre alacaklarını normalden daha kısa sürede tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Alacak Devir Hızı ve Alacakların Ortalama Tahsil Süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumludur. Firmalar genellikle yüksek ticari alacak devir hızlarını ve kısa tahsilat sürelerini tercih ederler. Buna karşılık MAALT işletmesinde olduğu gibi alacak devir hızının sektör ortalaması bazında yüksek, tahsil süresinin de genel yaklaşımlar kuramına göre kabul edilen 30 gün ortalamasına göre çok kısa olması işletmenin sıkı alacak ve tahsilat politikası uyguladığını göstermektedir. Bu durum, firmaların mevcut müşteri kitlesi ve Pazar payını kaybetmesine neden olabilir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin alacak devir hızı oranı yıllar bazında incelendiğinde ilk iki yıl yükseliş gösterirken, son üç yılda düşüş göstermiştir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından çok düşük olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha az “kez” alacaklarını tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Alacak devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da ortalama tahsilat süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında alacakların tahsil süresi incelendiğinde yükseliş yönünde dalgalı bir seyir izlediğini göstermektedir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından 2019, 2020 ve 2021 yıllarında düşük olduğu, 2018 ve 2022 yıllarında ise yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre alacaklarını normalden uzun sürede tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Alacak Devir Hızı ve Alacakların Ortalama Tahsil Süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumsuzdur. Firmalar genellikle yüksek ticari alacak devir hızlarını ve kısa tahsilat sürelerini tercih ederler. Buna karşılık MARTI işletmesinde olduğu alacak devir hızının düşüş seyrine girmesi, alacakların ortalama tahsil süresinin uzaması anlamına gelmektedir. Tahsilatların gecikmesi nedeniyle şirketin gelecekte sıkıntı yaşayabileceği söylenebilir. Tahsilat vadelerinin uzaması satış zorluklarından kaynaklanabilir. Bu durumda şirketin daha fazla peşin satışa yönelmesi ya da tahsilat politikalarında daha sıkı bir rejime girmesi beklenebilir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin alacak devir hızı oranı yıllar bazında incelendiğinde ilk üç yıl düşüş göstermiş, son iki yılda ise yükseliş göstermiştir. Ancak sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından çok düşük olduğu ve yükselişin fazla etkili olmadığı

görülmektedir. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha az “kez” alacaklarını tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Alacak devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da ortalama tahsilat süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında alacakların tahsil süresi ilk üç yıl yükseliş gösterirken, son iki yılda düşüş eğilimi göstermektedir. Son iki yıl açısından olumlu bir gelişmedir. Ancak sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından ilk dört yılda çok yüksek son yılda ise düşük olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre alacaklarını son yıl hariç normalden çok daha uzun sürede tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Alacak Devir Hızı ve Alacakların Ortalama Tahsil Süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumsuzdur. Firmalar genellikle yüksek ticari alacak devir hızlarını ve kısa tahsilat sürelerini tercih ederler. Buna karşılık PKENT işletmesinde olduğu alacak devir hızının düşüş seyrine girmesi, alacakların ortalama tahsil süresinin uzaması anlamına gelmektedir. Tahsilatların gecikmesi nedeniyle şirketin gelecekte sıkıntı yaşayabileceği söylenebilir. Tahsilat vadelerinin uzaması satış zorluklarından kaynaklanabilir. Bu durumda şirketin daha fazla peşin satışa yönelmesi ya da tahsilat politikalarında daha sıkı bir rejime girmesi beklenebilir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin alacak devir hızı oranı yıllar bazında incelendiğinde ilk üç yıl düşüş göstermiş, son iki yılda ise yükseliş göstermiştir. Ancak sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından çok düşük olduğu ve yükselişin fazla etkili olmadığı görülmektedir. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha az “kez” alacaklarını tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Alacak devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da ortalama tahsilat süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında alacakların tahsil süresi ilk üç yıl yükseliş gösterirken, son iki yılda düşüş eğilimi göstermektedir. Son iki yıl açısından olumlu bir gelişmedir. Ancak şirket verileri sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından çok yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre alacaklarını normalden çok daha uzun sürede tahsil etmektedir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Alacak Devir Hızı ve Alacakların Ortalama Tahsil Süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumsuzdur. Firmalar genellikle yüksek ticari alacak devir hızlarını ve kısa tahsilat sürelerini tercih ederler. Buna karşılık TEKTU işletmesinde olduğu alacak devir hızının düşüş seyrine girmesi, alacakların ortalama tahsil süresinin uzaması anlamına gelmektedir. Tahsilatların gecikmesi nedeniyle şirketin gelecekte sıkıntı yaşayabileceği söylenebilir. Tahsilat vadelerinin uzaması satış zorluklarından kaynaklanabilir. Bu durumda şirketin daha fazla peşin satışa yönelmesi ya da tahsilat politikalarında daha sıkı bir rejime girmesi beklenebilir.

3.2.2. Stok Devir Hızı ve Stok Devir Süresi:

Stok devir hızı, karların gerçekleştirilmesinde önemli rol oynar. Bu nedenle stok devir hızının etkili bir şekilde kontrolü, işletmenin başarısı bakımından temel bir fonksiyona sahiptir (Koç Yalkın, 1981, s. 113). Stok devir hızı bir birim stoka karşılık gelen satış maliyetini ve aynı zamanda stokların bir yılda kaç kez döndürüldüğünü gösterir (Okay, 2021, s. 140). Stok devir hızı oranı, stokların bir yıl içinde kaç kez satılıp paraya çevrildiğini gösterir. Stok devir hızının yüksek olması, daha az sermayenin stoklara yatırıldığını ifade eder (Gücenme, 2000, s. 114). Stok devir süresi oranı, stokların bir yıl içerisinde kaç günde bir eridiğini gösterir. Stok devir süresi ne kadar kısa olursa o kadar iyidir (Gündoğdu, 2021, s. 193). Firmalar stoklarını

olabildiğince çabuk satışa yönlendirmek ister ve bu nedenle yüksek stok devir hızı ve kısa stok devir süresi tercih edilir. Bununla beraber stok devir hızının aşırı yüksek, stok devir süresinin de aşırı kısa olması da çok istenen bir durum değildir (Okay, 2021, s. 140). Stok devir hızı oranı için norm bir oran olmamakla beraber büyük işletmelerde 8 olmasının uygun olacağı belirtilmektedir (Koç Yalkın, 1981, s. 113).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin son beş yıl itibarıyla stok devir hızı yükselme eğilimi görülmektedir. Ancak sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verileri 2018 yılı hariç diğer yılların tamamında sektör ortalamalarından düşük kalmıştır. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha az “kez” stoklarını eritmiştir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Stok devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da stok devir süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında stokların devir süresi az bir yükseliş göstermektedir. Şirket verileri sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından çok düşük olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre stoklarını normalden çok daha kısa sürede eritmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Stok devir hızı ve stok devir süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Yıllar itibarıyla gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumludur. Stok devir hızının yüksek, yani stok devir süresinin düşük olması firmalarca tercih edilir. Stok devir hızının büyüme seyrine girmesi, stok devir süresinin azalması anlamına gelmektedir. Stok devir hızının yükselmesi oransal anlamda stoklara daha az fon bağlanmasını gerektirir. Bu durum işletme açısından olumlu değerlendirilir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin son beş yıl itibarıyla stok devir hızı gelişme göstermiştir. Stok devir hızı büyüme seyrine girmiştir. Ancak sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verileri yılların tamamında sektör ortalamalarının altında kalmıştır. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha az “kez” stoklarını eritmiştir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Stok devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da stok devir süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında stokların devir süresi ilk üç yıl yükseliş, son iki yılda ise düşüş göstermiştir. Ancak şirket verileri sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından çok yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre stoklarını normalden çok daha uzun sürede eritmektedir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Stok devir hızı ve stok devir süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Kendi içinde yıllar itibarıyla gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumludur. Stok devir hızının yüksek, yani stok devir süresinin düşük olması firmalarca tercih edilir. Stok devir hızının büyüme seyrine girmesi, stok devir süresinin azalması anlamına gelmektedir. Stok devir hızının yükselmesi oransal anlamda stoklara daha az fon bağlanmasını gerektirir. Bu durum işletme açısından olumlu değerlendirilir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin son beş yıl itibarıyla stok devir hızı çok yükselmiştir. Stok devir hızı büyüme seyrine girmiştir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verileri yılların tamamında sektör ortalamalarının üstünde kalmıştır. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha fazla “kez” stoklarını eritmiştir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Stok devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da stok devir süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında stokların devir süresi tüm yıllarda düşüş göstermiştir. Şirket verileri sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından düşük olduğu görülmektedir.

Buna göre şirket, sektöre göre stoklarını normalden çok daha kısa sürede eritmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Stok devir hızı ve stok devir süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Kendi içinde yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumludur. Stok devir hızının yüksek, yani stok devir süresinin düşük olması firmalarca tercih edilir. Stok devir hızının büyüme seyrine girmesi, stok devir süresinin azalması anlamına gelmektedir. Stok devir hızının yükselmesi oransal anlamda stoklara daha az fon bağlanmasını gerektirir. Bu durum işletme açısından olumlu değerlendirilir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin son beş yıl itibariyle stok devir hızı gelişme göstermiştir. Stok devir hızı büyüme seyrine girmiştir. Ancak sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verileri yılların tamamında sektör ortalamalarının altında kalmıştır. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha az “kez” stoklarını eritmiştir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Stok devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da stok devir süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında stokların devir süresi yıllar dikkate alındığında düşüş göstermiştir. Ancak şirket verileri sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından 2020 yılı hariç diğer yıllar açısından yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre stoklarını normalden çok daha uzun sürede eritmektedir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Stok devir hızı ve stok devir süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Kendi içinde yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumludur. Stok devir hızının yüksek, yani stok devir süresinin düşük olması firmalarca tercih edilir. Stok devir hızının büyüme seyrine girmesi, stok devir süresinin azalması anlamına gelmektedir. Stok devir hızının yükselmesi oransal anlamda stoklara daha az fon bağlanmasını gerektirir. Bu durum işletme açısından olumlu değerlendirilir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin son beş yıl itibariyle stok devir hızı düşme seyrine girmiştir. Sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verileri yılların tamamında sektör ortalamalarının altında kalmıştır. Buna göre şirket, sektör ortalamasından çok daha az “kez” stoklarını eritmiştir. Bu finansal açıdan kötü bir durumdur. Stok devir hızını anlamlı kılan bir diğer oran da stok devir süresi oranıdır. İnceleme kapsamındaki yıllar dikkate alındığında stokların devir süresi yıllar dikkate alındığında düşüş göstermiştir. Şirket verileri sektör ortalaması ile birlikte değerlendirildiğinde şirket verilerinin sektör ortalamalarından 2021 yılı hariç diğer yıllarda düşük olduğu görülmektedir. Buna göre şirket, sektöre göre stoklarını normalden çok daha kısa sürede eritmektedir. Bu finansal açıdan iyi bir durumdur. Stok devir hızı ve stok devir süresi aynı sonuca farklı açılardan bakan iki kavramdır. Kendi içinde yıllar itibariyle gösterdikleri gelişme işletme bakımından olumludur. Stok devir hızının yüksek, yani stok devir süresinin düşük olması firmalarca tercih edilir. Stok devir hızının büyüme seyrine girmesi, stok devir süresinin azalması anlamına gelmektedir. Stok devir hızının yükselmesi oransal anlamda stoklara daha az fon bağlanmasını gerektirir. Bu durum işletme açısından olumlu değerlendirilir.

3.3. Mali Yapı Oranları

Konaklama sektöründe yer alan şirketlerin yıllar itibariyle mali yapı oranlarının analiz sonuçları ve sektör ortalamaları Tablo 3’de yer almaktadır. Mali yapı oranları, işletmenin kaynaklarının dağılımını ve uzun vadedeki borçlarının yapısını incelemek için kullanılır (Gündoğdu, 2021, s. 78). Bu rasyolara kaldıraç rasyoları da denmektedir. Bu rasyolar işletmenin finansmanında

kullanılan yabancı kaynakların oranını gösterirler (Koç Yalkın, 1981, s. 109). Yabancı kaynaklar ile öz kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösteren bu oranlar işletmenin olumlu bir şekilde finanse edilip edilmediğini gösterir. Mali oranlar, işletme zarar etse de işletmenin yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceğini konusunda ipuçları verir (Gücenme, 2000, s. 110). Ayrıca bu oranlar işletmenin faaliyetlerini zararlar kapatması durumunda yabancı kaynaklarını zamanında ödeyip ödeyemeyeceği hususunda önemli bilgiler vermektedir. Bunların en çok kullanılanları; yabancı kaynak oranı ve yabancı kaynak vade yapısı oranı'dır. Sektör şirketleri bazında yapılan analiz yorumları aşağıda yer almaktadır.

3.3.1. Yabancı Kaynak Oranı

Firmalarda yatırımların ne oranda borçla finanse edildiğini gösterir (Okay, 2021, s. 146). Kaldıraç oranı olarak da bilinen bu oran, işletmenin aktiflerinin ne kadarlık kısmının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 208). Gelişmiş ülkelerde oranın %50'nin üzerine yükselmesi tehlike işareti olarak yorumlanır. Ancak ülkemiz gibi gelişmekte olan ekonomilerde, özsermaye sağlanmasındaki güçlükler nedeniyle oran genellikle %60'dan daha yüksektir (Gücenme, 2000, s. 111) (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 209). Bu oranın yüksek olması işletmenin çok borçlandığını gösterir. İşletmeye borç verecek olan bankalar ve diğer aktörler borçlanma oranının düşük olmasını isterler (Gündoğdu, 2021, s. 78). Oranın yüksek olması işletmenin riskli bir şekilde finanse edildiğini gösterir (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 208). Ayrıca oranın yüksek olması, kredi verenler açısından emniyet marjının dar olduğunu, işletmenin faiz ve borç ödeme açısından zor durumlara düşme olasılığının yüksek olduğunu gösterir (Gücenme, 2000, s. 110).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

Firma borçlarının pasif kalemleri arasındaki dengeyi sorgulayan mali bünye oranları, firmaların finansal risklerini ortaya koymaları açısından önemlidir. Bu oranların en başında gelen yabancı kaynak oranı (kaldıraç oranı, borç oranı) incelendiğinde şirketin yıllar itibarıyla borç seviyesinin düştüğü görülmektedir. Şirket verileri sektör ortalamalarının altında seyir izlemiştir. Yabancı kaynak kullanım oranının genel standardı %50 olduğu da dikkate alındığında işletmenin güçlü bir mali yapıya sahip olduğu ve belli bir borçlanma kapasitesine sahip bulunduğu söylenebilir. Hem kabul edilmiş genel oranlar hem de sektör ortalamaları göz önüne alındığında işletmenin yabancı kaynak oranı kabul edilebilir olarak görünmektedir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

Firma borçlarının pasif kalemleri arasındaki dengeyi sorgulayan mali bünye oranları, firmaların finansal risklerini ortaya koymaları açısından önemlidir. Bu oranların en başında gelen yabancı kaynak oranı (kaldıraç oranı, borç oranı) incelendiğinde şirketin yıllar itibarıyla 2020 yılı haricinde borç seviyesinin düştüğü görülmektedir. Şirket verileri sektör ortalamalarının altında seyir izlemiştir. 2020 yılı itibarıyla %21 ile bir önceki yıla göre %16 arttırdığı görülmektedir. Sektör ortalamaları incelendiğinde bu oranın fazla olduğu söylenemez. Yabancı kaynak kullanım oranının genel standardı %50 olduğu da dikkate alındığında işletmenin güçlü bir mali yapıya sahip olduğu ve belli bir borçlanma kapasitesine sahip bulunduğu söylenebilir. Hem kabul edilmiş genel oranlar hem de sektör ortalamaları göz önüne alındığında işletmenin yabancı kaynak oranı kabul edilebilir olarak görünmektedir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Firma borçlarının pasif kalemleri arasındaki dengeyi sorgulayan mali bünye oranları, firmaların finansal risklerini ortaya koymaları açısından önemlidir. Bu oranların en başında gelen yabancı kaynak oranı (kaldıraç oranı, borç oranı) incelendiğinde şirketin yıllar itibariyle 2018 haricinde borç seviyesinin düştüğü görülmektedir. Şirket verileri sektör ortalamalarının altında seyir izlemiştir. 2018 yılı itibariyle %53 oranında borcunu arttırdığı görülmektedir. Sektör ortalamaları incelendiğinde bu oranın fazla olduğu söylenebilir. Yabancı kaynak kullanım oranının genel standardı %50 olduğu da dikkate alındığında 2018 haricinde işletmenin güçlü bir mali yapıya sahip olduğu ve belli bir borçlanma kapasitesine sahip bulunduğu söylenebilir. Hem kabul edilmiş genel oranlar hem de sektör ortalamaları göz önüne alındığında işletmenin yabancı kaynak oranı kabul edilebilir olarak görünmektedir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

Firma borçlarının pasif kalemleri arasındaki dengeyi sorgulayan mali bünye oranları, firmaların finansal risklerini ortaya koymaları açısından önemlidir. Bu oranların en başında gelen yabancı kaynak oranı (kaldıraç oranı, borç oranı) incelendiğinde şirketin yıllar itibariyle 2020 haricinde borç seviyesinin çok yüksek olduğu ancak düşme seyri izlediği görülmektedir. Şirket verileri sektör ortalamalarının ve genel kabul görmüş oran olan %50'nin üzerinde oluşmuştur. 2020 yılı itibariyle borç giderek azalmış ve %39 oranına gerilediği görülmektedir. Sektör ortalamaları incelendiğinde bu oranın fazla olduğu söylenemez. Yabancı kaynak kullanım oranının genel standardı %50 olduğu da dikkate alındığında 2020 haricinde işletmenin güçlü bir mali yapıya sahip olmadığı ve belli bir borçlanma kapasitesine sahip bulunmadığı söylenebilir. Ancak son yılda hem kabul edilmiş genel oranlar hem de sektör ortalamaları göz önüne alındığında işletmenin yabancı kaynak oranı kabul edilebilir olarak görünmektedir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Firma borçlarının pasif kalemleri arasındaki dengeyi sorgulayan mali bünye oranları, firmaların finansal risklerini ortaya koymaları açısından önemlidir. Bu oranların en başında gelen yabancı kaynak oranı (kaldıraç oranı, borç oranı) incelendiğinde şirketin yıllar itibariyle 2018 haricinde borç seviyesinin düştüğü görülmektedir. Şirket verileri sektör ortalamalarının altında seyir izlemiştir. 2018 yılı itibariyle %60 oranında borcunu arttırdığı görülmektedir. Sektör ortalamaları incelendiğinde bu oranın fazla olduğu söylenebilir. Yabancı kaynak kullanım oranının genel standardı %50 olduğu da dikkate alındığında 2018 haricinde işletmenin güçlü bir mali yapıya sahip olduğu ve belli bir borçlanma kapasitesine sahip bulunduğu söylenebilir. Hem kabul edilmiş genel oranlar hem de sektör ortalamaları göz önüne alındığında 2018 yılı hariç işletmenin yabancı kaynak oranı kabul edilebilir olarak görünmektedir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

Firma borçlarının pasif kalemleri arasındaki dengeyi sorgulayan mali bünye oranları, firmaların finansal risklerini ortaya koymaları açısından önemlidir. Bu oranların en başında gelen yabancı kaynak oranı (kaldıraç oranı, borç oranı) incelendiğinde şirketin yıllar itibariyle 2020 haricinde borç seviyesinin yükseldiği ancak düşme seyri izlediği görülmektedir. Şirket verileri sektör ortalamalarının ve genel kabul görmüş oran olan %50'nin altında oluşmuştur. 2020 yılı itibariyle bir önceki yıla göre borç azalmış ve %28 oranına gerilediği görülmektedir. Sektör ortalamaları incelendiğinde bu oranın fazla olduğu söylenemez. Yabancı kaynak kullanım

oranının genel standardı %50 olduğu da dikkate alındığında tüm yıllar değerlendirildiğinde işletmenin güçlü bir mali yapıya sahip olduğu ve belli bir borçlanma kapasitesine sahip bulunduğu söylenebilir. Ancak son yılda hem kabul edilmiş genel oranlar hem de sektör ortalamaları göz önüne alındığında işletmenin yabancı kaynak oranı kabul edilebilir olarak görünmektedir.

3.3.2. Yabancı Kaynak Vade Yapısı Oranı

Bu oran kısa vadeli yabancı kaynakların, toplam yabancı kaynaklar içinde ki nispi önemini (yabancı kaynak yapısını) tespitiye yönelik olarak hesaplanmaktadır. Bu oranın genel standart olarak 2/3 dolayında olması kabul edilir (Çabuk ve Lazol, 2018, ss. 212-213). Ayrıca bu oran, firmanın borçlarının vade yapısı konusunda bir fikir vermektedir. Türkiye’de anılan oran yüksek olup, ticari işletmelerde %100 veya bu düzeye yakındır (Babuşcu, Hazar ve Kocaman, 2017, s. 99).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

Kaynak finansmanının vade yapısına bakıldığında şirketin 2022 yılı itibariyle kısa vadeli borç oranının %13 olduğu, diğer bir ifadeyle kaynakların %13’ünün kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılandığı görülmektedir. Hem genel kabul görmüş orana göre hem de sektör ortalaması ile karşılaştırıldığında (%46) hesaplanan oranın çok düşük olduğu söylenebilir. Yıllar itibariyle bakıldığında ise dalgalı bir değişim olmuştur. 2018 de %45 olan oran son yılda %13’e düşmüştür. Genel olarak, işletme kısa vadeli borçlanma yerine uzun vadeli borç kullanmayı tercih etmektedir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

Kaynak finansmanının vade yapısına bakıldığında şirketin 2022 yılı itibariyle kısa vadeli borç oranının %94 olduğu, diğer bir ifadeyle kaynakların %94’ünün kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılandığı görülmektedir. Hem genel kabul görmüş orana göre hem de sektör ortalaması ile karşılaştırıldığında (%46) hesaplanan oranın çok yüksek olduğu söylenebilir. Yıllar itibariyle bakıldığında ise dalgalı bir değişim olmuştur. 2018 de % 95 olan oran, son yılda %94,23’e düşmüştür. Genel olarak, işletme uzun vadeli borçlanma yerine kısa vadeli borç kullanmayı tercih etmektedir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Kaynak finansmanının vade yapısına bakıldığında şirketin 2022 yılı itibariyle kısa vadeli borç oranının %47 olduğu, diğer bir ifadeyle kaynakların %47’sinin kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılandığı görülmektedir. Hem genel kabul görmüş orana göre hem de sektör ortalaması ile karşılaştırıldığında (%46) hesaplanan oranın çok düşük olduğu söylenebilir. Yıllar itibariyle bakıldığında ise dalgalı bir değişim olmuştur. 2018 de %9,18 olan oran, son yılda %47’e yükselmiştir. Genel olarak, işletme uzun vadeli borçlanma yerine kısa vadeli borç kullanmayı tercih etmektedir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

Kaynak finansmanının vade yapısına bakıldığında şirketin 2022 yılı itibariyle kısa vadeli borç oranının %16 olduğu, diğer bir ifadeyle kaynakların %16’sının kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılandığı görülmektedir. Hem genel kabul görmüş orana göre hem de sektör ortalaması ile karşılaştırıldığında (%46) hesaplanan oranın çok düşük olduğu söylenebilir. Yıllar itibariyle bakıldığında ise dalgalı bir değişim olmuştur. 2018 de %39 olan oran son yılda %16’ya düşmüştür. Genel olarak, işletme kısa vadeli borçlanma yerine uzun vadeli borç kullanmayı tercih etmektedir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Kaynak finansmanının vade yapısına bakıldığında şirketin 2022 yılı itibariyle kısa vadeli borç oranının %78 olduğu, diğer bir ifadeyle kaynakların %78'sinin kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılandığı görülmektedir. Hem genel kabul görmüş orana göre hem de sektör ortalaması ile karşılaştırıldığında (%46) hesaplanan oranın çok yüksek olduğu söylenebilir. Yıllar itibariyle bakıldığında ise dalgalı bir değişim olmuştur. 2018 de %92 olan oran, son yılda %78'e düşmüştür. Genel olarak, işletme uzun vadeli borçlanma yerine kısa vadeli borç kullanmayı tercih etmektedir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

Kaynak finansmanının vade yapısına bakıldığında şirketin 2022 yılı itibariyle kısa vadeli borç oranının %25 olduğu, diğer bir ifadeyle kaynakların % 25'inin kısa vadeli yabancı kaynaklarla karşılandığı görülmektedir. Hem genel kabul görmüş orana göre hem de sektör ortalaması ile karşılaştırıldığında (%46) hesaplanan oranın çok düşük olduğu söylenebilir. Yıllar itibariyle bakıldığında ise dalgalı bir değişim olmuştur. 2018 de %23 olan oran, son yılda %25'e yükselmiştir. Genel olarak, işletme uzun vadeli borçlanma yerine kısa vadeli borç kullanmayı tercih etmektedir.

3.3.3. Öz Kaynak Oranı

Bu oran, işletme varlıklarının yüzde kaçının ortaklar veya işletme sahibince finanse edildiğini gösterir (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 208). Öz kaynak oranı özellikle bankaların kredi kullandırma için incelediği temel oranlardan biridir (Gündoğdu, 2021, s. 79). Bu oranın %50 civarında olması normal karşılanabilir. Ancak ülkemizde sermaye birikiminin yeterli düzeye çıkmamış olması nedeniyle bu oran %30'lara kadar düştüğü görülmektedir (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 209). Oranın %50'nin altına düşmesi, işletmenin yükümlülüklerini karşılamada güçlükle karşılaşma riskini ortaya çıkarır. Oranın yüksek olması işletme varlıklarının büyük kısmının öz kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. İşletmenin uzun vadeli yabancı kaynakları ile bunların faizlerini ödemede güçlükle karşılaşma ihtimalinin zayıf olduğunu gösterir (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 210).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

Çalışmaya konu olan şirketin öz kaynak dağılımı son yıla kadar %76 ile %83 arasında bir yükseliş göstermiş ve son yılda %85 olmuştur. Sektör ortalaması da son yıla kadar %52 ile %64 arasında bir yükseliş gösterirken son yılda %67 düzeyine çıkmıştır. Sektör ortalamasının incelemesi neticesinde sektörün genel olarak öz kaynak ağırlıklı bir finansman tercih ettiği görülmektedir. Bu nedenle de güçlü bir finansal yapı sergilemiştir. Şirketin öz kaynak oranı değerlendirildiğinde, hem genel ortalamadan yüksek seviyede seyretmesi hem de sektör ortalamasının üzerinde olması finansal açıdan güçlü bir yapı sergilediğini göstermektedir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

Çalışmaya konu olan şirketin öz kaynak dağılımı son yıla kadar %84 ile %95 arasında bir yükseliş göstermiş ve son yılda %79 olmuştur. Sektör ortalaması da son yıla kadar %52 ile %64 arasında bir yükseliş gösterirken son yılda %67 düzeyine çıkmıştır. Sektör ortalamasının incelemesi neticesinde sektörün genel olarak öz kaynak ağırlıklı bir finansman tercih ettiği görülmektedir. Bu nedenle de güçlü bir finansal yapı sergilemiştir. Şirketin öz kaynak oranı

değerlendirildiğinde, hem genel ortalamadan çok yüksek seviyede seyretmesi hem de sektör ortalamasının üzerinde olması finansal açıdan çok güçlü bir yapı sergilediğini göstermektedir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Çalışmaya konu olan şirketin öz kaynak dağılımı son yıla kadar %47 ile %67 arasında bir yükseliş göstermiş ve son yılda %65 olmuştur. Sektör ortalaması da son yıla kadar %52 ile %64 arasında bir yükseliş gösterirken son yılda %67 düzeyine çıkmıştır. Sektör ortalamasının incelemesi neticesinde sektörün genel olarak öz kaynak ağırlıklı bir finansman tercih ettiği görülmektedir. Bu nedenle de güçlü bir finansal yapı sergilemiştir. Şirketin öz kaynak oranı değerlendirildiğinde, 2018 yılı dışında diğer yıllarda hem genel ortalamadan çok yüksek seviyede seyretmesi hem de sektör ortalamasının üzerinde olması finansal açıdan çok güçlü bir yapı sergilediğini göstermektedir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

Çalışmaya konu olan şirketin öz kaynak dağılımı son yıla kadar %1 ile %-11 arasında bir düşüş göstermiş ve son yılda %24 olmuştur. Sektör ortalaması da son yıla kadar %52 ile %64 arasında bir yükseliş gösterirken son yılda %67 düzeyine çıkmıştır. Sektör ortalamasının incelemesi neticesinde sektörün genel olarak öz kaynak ağırlıklı bir finansman tercih ettiği görülmektedir. Bu nedenle de güçlü bir finansal yapı sergilemiştir. Şirketin öz kaynak oranı değerlendirildiğinde, tüm yıllarda hem genel ortalamadan çok düşük seviyede seyretmesi hem de sektör ortalamasının çok altında olması finansal açıdan güçlü bir yapı sergilemediğini göstermektedir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Çalışmaya konu olan şirketin öz kaynak dağılımı son yıla kadar %40 ile %75 arasında bir yükseliş göstermiş ve son yılda %76 olmuştur. Sektör ortalaması da son yıla kadar %52 ile %64 arasında bir yükseliş gösterirken son yılda %67 düzeyine çıkmıştır. Sektör ortalamasının incelemesi neticesinde sektörün genel olarak öz kaynak ağırlıklı bir finansman tercih ettiği görülmektedir. Bu nedenle de güçlü bir finansal yapı sergilemiştir. Şirketin öz kaynak oranı değerlendirildiğinde, hem genel ortalamadan çok yüksek seviyede seyretmesi hem de sektör ortalamasının üzerinde olması finansal açıdan çok güçlü bir yapı sergilediğini göstermektedir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

Çalışmaya konu olan şirketin öz kaynak dağılımı son yıla kadar %60 ile %73 arasında bir yükseliş göstermiş ve son yılda %72 olmuştur. Sektör ortalaması da son yıla kadar %52 ile %64 arasında bir yükseliş gösterirken son yılda %67 düzeyine çıkmıştır. Sektör ortalamasının incelemesi neticesinde sektörün genel olarak öz kaynak ağırlıklı bir finansman tercih ettiği görülmektedir. Bu nedenle de güçlü bir finansal yapı sergilemiştir. Şirketin öz kaynak oranı değerlendirildiğinde, hem genel ortalamadan çok yüksek seviyede seyretmesi hem de sektör ortalamasının üzerinde olması finansal açıdan çok güçlü bir yapı sergilediğini göstermektedir.

3.4. Karlılık Oranları

Konaklama sektöründe yer alan şirketlerin yıllar itibarıyla karlılık oranlarının analiz sonuçları ve sektör ortalamaları Tablo 4'de yer almaktadır. Karlılık işletmeler için eskisi gibi tek sürdürülebilirlik şartı olmasa da hala en önemli şartların başında gelmektedir (Gündoğdu, 2021, s. 87). Karlılık, birçok karar ve politikalar sonucu oluşan net sonuçtur. Karlılık oranları

işletmenin ne ölçüde etkin yöneltildiği konusunda nihai bilgiler sağlar (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 223). Karlılık oranları, firma faaliyetlerindeki başarının bir göstergesi olarak, uygulanan yatırım ve finansman kararlarının firmaları kar hedefine hangi seviyede ulaştırdığını gösteren oranlardır (Okay, 2021, s. 149). Karlılık oranları, işletme ortakları ya da ortak olmak için işletme hisse senetlerini satın almayı düşünen potansiyel yatırımcılar tarafından öncelikle gözden geçirilmelidir (Gücenme, 2000, s. 116).

3.4.1. Brüt Kar Oranı

Satışlardan sağlanan brüt karlılığı gösteren brüt kar oranı, net satışların yüzde kaçının brüt satış karı olduğunu gösterir (Okay, 2021, s. 150). Bu oran ile işletme faaliyetlerinde satışların maliyetinin yüksek olup olmadığı, işletmenin fiyat baskısı altında bulunup bulunmadığı ve işletmenin satış fiyatlarında artış ya da azalış yönünde bir değişiklik yapılmasının gerekli olup olmadığı yönünde fikir edinilir (Gücenme, 2000, s. 118). Oranın yükselme eğiliminde olması toplam satışlar içinde satılan malın maliyetinin payının azaldığını gösterir. Oranın yükselmesi işletmenin lehine yorumlanır (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 225). Oranın düşüş trendinde olması, satışların üretim maliyetlerinden daha hızlı artma eğiliminde olduğunu gösterir. Ekonomik veya sektörel durgunluk sebebiyle oluşan maliyet artışlarının ürün fiyatlandırmalarına yansıtılmaması sonucunda brüt karlılık düşmektedir. İşletme açısından olumsuz değerlendirilir (Okay, 2021, s. 150).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

Satışların karlılığını gösteren bu oranın beş yıllık değerleri incelendiğinde 2020 yılında sektör ortalamasının gerisinde kaldığı diğer yıllarda ise sektör ortalaması ile aynı veya çok az altında olduğu gözlenmektedir. Özellikle 2021 yılında satış hasılatı içerisinde maliyetlerin payı diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum brüt satış karının hem mutlak değerinin hem de oranın yüksek çıkmasına sebep olmuştur. Oran yükselme eğilimindedir. Yani, toplam satışlar içinde satılan malın maliyetinin payının azaldığını gösterir. İşletme açısından olumlu değerlendirilir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

Satışların karlılığını gösteren bu oranın beş yıllık değerleri incelendiğinde 2020 yılında zarar ettiği ve sektör ortalamasının gerisinde kaldığı diğer yıllarda ise sektör ortalaması ile aynı veya üstünde olduğu gözlenmektedir. Özellikle 2022 yılında satış hasılatı içerisinde maliyetlerin payı diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum brüt satış karının hem mutlak değerinin hem de oranın yüksek çıkmasına sebep olmuştur. Oran yükselme eğilimindedir. Yani, toplam satışlar içinde satılan malın maliyetinin payının azaldığını gösterir. İşletme açısından olumlu değerlendirilir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Satışların karlılığını gösteren bu oranın beş yıllık değerleri incelendiğinde 2020 yılında sektör ortalamasının gerisinde kaldığı diğer yıllarda ise sektör ortalamasının üstünde olduğu gözlenmektedir. Özellikle 2022 yılında satış hasılatı içerisinde maliyetlerin payı diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum brüt satış karının hem mutlak değerinin hem de oranın yüksek çıkmasına sebep olmuştur. Oran yükselme eğilimindedir. Yani, toplam satışlar içinde satılan malın maliyetinin payının azaldığını gösterir. İşletme açısından olumlu değerlendirilir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

Satışların karlılığını gösteren bu oranın beş yıllık değerleri incelendiğinde 2020 yılında zarar ettiği ve sektör ortalamasının gerisinde kaldığı diğer yıllarda ise sektör ortalaması ile aynı veya üstünde olduğu gözlenmektedir. Özellikle 2018 yılında satış hasılatı içerisinde maliyetlerin payı diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum brüt satış karının hem mutlak değerinin hem de oranın yüksek çıkmasına sebep olmuştur. Oran yükselme eğilimindedir. Yani, toplam satışlar içinde satılan malın maliyetinin payının azaldığını gösterir. İşletme açısından olumlu değerlendirilir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Satışların karlılığını gösteren bu oranın beş yıllık değerleri incelendiğinde 2020 yılında zarar ettiği ve 2018 yılı dışında diğer yıllarda ise sektör ortalamasının gerisinde kaldığı gözlenmektedir. Özellikle 2018 yılında satış hasılatı içerisinde maliyetlerin payı diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum brüt satış karının hem mutlak değerinin hem de oranın yüksek çıkmasına sebep olmuştur. Oran düşme eğilimindedir. Yani satışların maliyetinin net satışlardan hızlı artması bir başarısızlığı işaret edebilir. İşletme açısından olumsuz değerlendirilir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

Satışların karlılığını gösteren bu oranın beş yıllık değerleri incelendiğinde 2020 yılında zarar ettiği ve sektör ortalamasının gerisinde kaldığı diğer yıllarda ise sektör ortalaması ile aynı veya üstünde olduğu gözlenmektedir. Özellikle 2021 yılında satış hasılatı içerisinde maliyetlerin payı diğer yıllara göre daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum brüt satış karının hem mutlak değerinin hem de oranın yüksek çıkmasına sebep olmuştur. Oran yükselme eğilimindedir. Yani, toplam satışlar içinde satılan malın maliyetinin payının azaldığını gösterir. İşletme açısından olumlu değerlendirilir.

3.4.2. Faaliyet Karı Oranı

Bu oran satış fiyatlarındaki ve satışların maliyetindeki değişiklik ile birlikte ana faaliyet konusunun devamı için yapılması zorunlu faaliyet giderlerinin karlılığa etkisini ölçer. Faaliyet giderlerinde bir kısıtlama yapılmasının gerekli olup olmadığı yönünde fikir verir (Gücenme, 2000, s. 118). Firmanın tüm faaliyetlerini karlı bir şekilde devam ettirip ettiremediğini sorgulayan bu oranın diğer bir adı da ekonomik rantabilitedir (Okay, 2021, s. 152). Ekonomik rantabilite oranı, işletmenin kaynaklarının verimli kullanılıp kullanılmadığını gösterir (Gündoğdu, 2021, s. 88). Oranın yüksek olması, işletmenin ana faaliyetinin karlı, verimli olduğunu gösterirken, oranın azalma eğilimi göstermesi karlılığın, verimliliğin azaldığını gösterir (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 226).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin inceleme yılları bakımından istikrarsız bir görünüm sergilediği gözlemlenmektedir. Özellikle 2020 yılında -34,45 seviyesine düşmesi 2019 yılına göre ciddi bir problem olduğunun göstergesidir. Ana faaliyet konusunu ilgilendiren bu oranın ciddi oranda azalması karlılığın ve verimliliğin azaldığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda ana faaliyet konusunda da başarısız bir yıl olduğunun göstergesidir. 2020 yılındaki bu istikrarsız tablo dışında diğer yıllarda faaliyet karının sektör ortalamalarının oldukça üzerinde seyrettiği gözlemlenmektedir. Oranın yüksek olması işletmenin ana faaliyetinin karlı, verimli olduğunu göstermektedir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin inceleme yılları bakımından istikrarlı bir görünüm sergilediği gözlemlenmektedir. Ancak 2020 yılında -128,36 seviyesine düşmesi 2019 yılına göre ciddi bir problem olduğunun göstergesidir. Ana faaliyet konusunu ilgilendiren bu oranin ciddi oranda azalması karlılığın ve verimliliğin azaldığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda ana faaliyet konusunda da başarısız bir yıl olduğunun göstergesidir. 2020 yılındaki bu istikrarsız tablo dışında diğer yıllarda faaliyet karının sektör ortalamalarının oldukça üzerinde seyrettiği gözlemlenmektedir. Oranın yüksek olması işletmenin ana faaliyetinin karlı, verimli olduğunu göstermektedir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin inceleme yılları bakımından istikrarsız bir görünüm sergilediği gözlemlenmektedir. İnceleme kapsamındaki tüm yıllarda faaliyet karının eksi olması ve sektör ortalamasının da altında görülmesi ciddi bir problem olduğunun göstergesidir. Ana faaliyet konusunu ilgilendiren bu oranin ciddi oranda azalma eğilimine girmesi karlılığın ve verimliliğin azaldığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda ana faaliyet konusunda da başarısız olduğunun göstergesidir. Oranın azalma eğilimi göstermesi karlılığın, verimliliğin azaldığını gösterir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin inceleme yılları bakımından istikrarlı bir görünüm sergilediği gözlemlenmektedir. Ancak 2019 yılında -31,94 ve 2020 yılında -22,35 seviyelerine düşmesi bir önceki yıllara göre ciddi bir problem olduğunun göstergesidir. Ana faaliyet konusunu ilgilendiren bu oranin ciddi oranda azalması karlılığın ve verimliliğin azaldığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda ana faaliyet konusunda da başarısız bir yıl olduğunun göstergesidir. 2019 ve 2020 yıllarındaki bu istikrarsız tablo dışında diğer yıllarda faaliyet karının sektör ortalamalarının oldukça üzerinde seyrettiği gözlemlenmektedir. Oranın yüksek olması işletmenin ana faaliyetinin karlı, verimli olduğunu göstermektedir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin inceleme yılları bakımından istikrarlı bir görünüm sergilediği gözlemlenmektedir. Ancak 2020 yılında -11,53 seviyesine düşmesi 2019 yılına göre ciddi bir problem olduğunun göstergesidir. Ana faaliyet konusunu ilgilendiren bu oranin ciddi oranda azalması karlılığın ve verimliliğin azaldığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda ana faaliyet konusunda da başarısız bir yıl olduğunun göstergesidir. 2020 yılındaki bu istikrarsız tablo dışında diğer yıllarda faaliyet karının sektör ortalamalarının oldukça üzerinde seyrettiği gözlemlenmektedir. Oranın yüksek olması işletmenin ana faaliyetinin karlı, verimli olduğunu göstermektedir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin inceleme yılları bakımından istikrarsız bir görünüm sergilediği gözlemlenmektedir. İnceleme kapsamındaki 2021 yılı dışındaki tüm yıllarda faaliyet karının eksi olması ve sektör ortalamasının da altında görülmesi ciddi bir problem olduğunun göstergesidir. Ana faaliyet konusunu ilgilendiren bu oranin ciddi oranda azalma eğilimine girmesi karlılığın ve verimliliğin azaldığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda ana faaliyet konusunda da başarısız olduğunun göstergesidir. Oranın azalma eğilimi göstermesi karlılığın, verimliliğin azaldığını gösterir.

3.4.3. Net Kar Oranı

Bu oran, olağan ve olağandışı gelirler ile olağan ve olağandışı giderler ve finansman giderlerinin karlılık üzerindeki etkisini göstermesi açısından önem taşımaktadır (Gücenme, 2000, s. 118). Bu oran, işletme faaliyetlerinin net verimliliği konusunda bilgi verir. İşletmenin uyguladığı çeşitli politika ve kararların sonuçlarını gösterir (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 227). Net kar oranının yüksek olması, firmanın gerek yatırım gerek finansman gerekse de fiyatlama politikaları açısından uyumlu ve başarılı bir firma olduğu fikrini verecektir. Ayrıca net kar oranının yüksek olması firmanın faaliyetlerinde karlı olduğunu göstermesi açısından önemlidir (Okay, 2021, ss. 180-151).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin uyguladığı karar ve politikaların sonuçlarını da gösteren bu oranın beş yıllık verileri içerisinde yalnızca 2018 yılında sektör ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Bunun dışında tüm yılları kıyasladığımızda istikrarsız bir dağılım sergilediği, oranların oldukça düşük ve sektör ortalamalarının da çok altında olduğu görülmektedir. Net kar oranının düşük olması, firmanın gerek yatırım gerek finansman gerekse de fiyatlama politikaları açısından başarısız bir firma olduğu fikrini verecektir.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin uyguladığı karar ve politikaların sonuçlarını da gösteren bu oranın beş yıllık verileri içerisinde yalnızca 2019, 2021 ve 2022 yıllarında sektör ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Bunun dışında tüm yılları kıyasladığımızda istikrarlı bir dağılım sergilediği, oranların oldukça yüksek ve 2018 ile 2020 yıllarında sektör ortalamalarının da çok üstünde olduğu görülmektedir. Sektör ortalaması karşılaştırması dışında şirket oranları dikkate alındığında oranın yükselme eğiliminde olduğu görülmektedir. Net kar oranının yüksek olması, firmanın gerek yatırım gerek finansman gerekse de fiyatlama politikaları açısından uyumlu ve başarılı bir firma olduğu fikrini verecektir.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin uyguladığı karar ve politikaların sonuçlarını da gösteren bu oranın beş yıllık verileri içerisinde tüm yıllar bazında sektör ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Bunun dışında tüm yılları kıyasladığımızda istikrarlı bir dağılım sergilediği, oranların oldukça yüksek ve sektör ortalamalarının da çok üzerinde olduğu görülmektedir. Net kar oranının yüksek olması, firmanın gerek yatırım gerek finansman gerekse de fiyatlama politikaları açısından uyumlu ve başarılı bir firma olduğu fikrini verecektir.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin uyguladığı karar ve politikaların sonuçlarını da gösteren bu oranın beş yıllık verileri içerisinde yalnızca 2020 yılında sektör ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Bunun dışında tüm yılları kıyasladığımızda istikrarsız bir dağılım sergilediği, oranların oldukça düşük ve sektör ortalamalarının da çok altında olduğu görülmektedir. Net kar oranının düşük olması, firmanın gerek yatırım gerek finansman gerekse de fiyatlama politikaları açısından başarısız bir firma olduğu fikrini verecektir.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin uyguladığı karar ve politikaların sonuçlarını da gösteren bu oranın beş yıllık verileri içerisinde yalnızca 2018 yılında sektör ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Bunun dışında tüm yılları kıyasladığımızda istikrarsız bir dağılım sergilediği, oranların oldukça düşük ve sektör ortalamalarının da çok altında olduğu görülmektedir. Net kar oranının düşük olması, firmanın gerek yatırım gerek finansman gerekse de fiyatlama politikaları açısından başarısız bir firma olduğu fikrini verecektir.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

İşletmenin uyguladığı karar ve politikaların sonuçlarını da gösteren bu oranın beş yıllık verileri içerisinde yalnızca 2022 yılında sektör ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Bunun dışında tüm yılları kıyasladığımızda istikrarsız bir dağılım sergilediği, zarar ettiği ve oranların oldukça düşük ve sektör ortalamalarının da çok altında olduğu görülmektedir. Net kar oranının düşük olması, firmanın gerek yatırım gerek finansman gerekse de fiyatlama politikaları açısından başarısız bir firma olduğu fikrini verecektir.

3.4.4. Öz Kaynak Karlılık Oranı

Bu oran, öz kaynak net karlılık oranını tamamlayan bir orandır (Çabuk ve Lazol, 2018, s. 225). İşletme ortakları tarafından sağlanan sermayenin karlılığını ölçen oran, en çok kullanılan oranlarındandır (Gücenme, 2000, s. 117). Firmalarda ortakların koyduğu her bir birim öz sermayeye karşılık gelen net kar miktarını göstermesi itibarıyla öz sermaye karlılığı çoğunlukla firmanın potansiyel yatırımcılarının dikkatini çekmektedir. Mali rantabilite olarak da bilinen öz sermaye karlılığının yüksek olduğu firmalarda ortakların memnuniyeti de daha fazla olacaktır (Okay, 2021, s. 151). Mali rantabilite oranı, işletmenin hissedarları tarafından sağlanan kaynağın bir birim başına düşen net karını gösterir. Diğer bir ifadeyle, işletmenin temel sermayesi olan öz kaynağın ne kadarının kara dönüştürülebildiği hesaplanır (Gündoğdu, 2021, s. 88).

AYCES İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin mali rantabilitesi beş yıllık zaman dilimi içerisinde istikrarsız bir görünüm sergilemiştir. Sektör ortalamaları incelendiğinde her iki veri arasında da istikrarsız bir görünüm vardır. 2019 yılında şirket ortalaması sektör ortalamasının üzerindeyken, diğer yıllarda sektör ortalamasının gerisinde kalmıştır. Mali rantabilitenin düşük olduğu firmalarda ortakların memnuniyeti daha az olacaktır.

KSTUR İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin mali rantabilitesi beş yıllık zaman dilimi içerisinde istikrarlı bir görünüm sergilemiştir. Sektör ortalamaları incelendiğinde her iki veri arasında da istikrarlı bir görünüm vardır. İnceleme kapsamındaki tüm yıllar açısından şirket ortalaması sektör ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Mali rantabilitenin yüksek olduğu firmalarda ortakların memnuniyeti daha fazla olacaktır.

MAALT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin mali rantabilitesi beş yıllık zaman dilimi içerisinde istikrarlı bir görünüm sergilemiştir. Sektör ortalamaları incelendiğinde her iki veri arasında da istikrarlı bir görünüm vardır. İnceleme kapsamındaki tüm yıllar açısından şirket ortalaması sektör ortalamasının üzerinde olduğu

görülmüştür. Mali rantabilitenin yüksek olduğu firmalarda ortakların memnuniyeti daha fazla olacaktır.

MARTI İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin mali rantabilitesi beş yıllık zaman dilimi içerisinde istikrarsız bir görünüm sergilemiştir. Sektör ortalamaları incelendiğinde her iki veri arasında da istikrarsız bir görünüm vardır. İnceleme kapsamındaki tüm yıllarda şirket ortalamaları sektör ortalamasının gerisinde kalmıştır. Mali rantabilitenin düşük olduğu firmalarda ortakların memnuniyeti daha az olacaktır.

PKENT İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin mali rantabilitesi beş yıllık zaman dilimi içerisinde istikrarlı bir görünüm sergilemiştir. Sektör ortalamaları incelendiğinde her iki veri arasında da istikrarlı bir görünüm vardır. 2020 yılında şirket ortalaması sektör ortalamasının gerisindeyken, diğer yıllarda sektör ortalamasının üstünde kalmıştır. Mali rantabilitenin yüksek olduğu firmalarda ortakların memnuniyeti daha fazla olacaktır.

TEKTU İşletmesi Açısından Değerlendirme

Şirketin mali rantabilitesi beş yıllık zaman dilimi içerisinde istikrarsız bir görünüm sergilemiştir. Sektör ortalamaları incelendiğinde her iki veri arasında da istikrarsız bir görünüm vardır. 2022 yılında şirket ortalaması sektör ortalamasının üzerindeyken, diğer yıllarda sektör ortalamasının gerisinde kalmıştır. Mali rantabilitenin düşük olduğu firmalarda ortakların memnuniyeti daha az olacaktır.

4. Sonuç

Turizm sektörü, birçok ülkenin ekonomik kalkınma çabalarına önemli bir katkı sağlayan bir araç haline gelmiştir. Bu sektörün istihdama ve katma değer yaratmada oynadığı rol, dünya genelinde turizmin cazibesini artırmaktadır. Uluslararası turizm istatistikleri, bu sektörün her yıl yaklaşık %4 büyümesini öngörmektedir, bu da destinasyonlar ve yatırımcılar için çekici bir potansiyel sunmaktadır. Bu nedenle birçok ülke, turizm pastasından pay almak için doğal ve kültürel zenginliklerini turizmin hizmetine sunmaktadır. Turizm sektörü, ülke ekonomisine ve istihdama önemli katkılar sağlamaktadır. Şu anda Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya %4.1'lik bir katkı ve toplamda 2.2 milyon kişilik istihdam sağlamaktadır. Ülkenin turizm potansiyeli oldukça yüksektir ve etkili bir şekilde yönetildiğinde daha büyük başarılar elde etme potansiyeli taşımaktadır.

Mali tabloların analizi, bir işletmenin mali durumunu ve mali gelişimini değerlendirmek için kritik bir süreçtir. Mali analiz, mali tablolardaki kalemlerin değişikliklerini, bu kalemler arasındaki ilişkileri ve zaman içindeki eğilimleri inceleyerek işletmenin mali sağlığını belirlemek ve gerektiğinde belirli standartlar veya sektör ortalamaları ile karşılaştırarak yorumlamak için kullanılır. Oran analizi, mali tablo analizinde yaygın olarak kullanılan bir tekniktir. Bu analiz türü sayesinde işletmenin ekonomik ve mali yapısı, karlılığı, verimliliği, varlıkların etkin kullanımı, likiditesi gibi önemli konularda anlamlı bilgilere ulaşılır.

Bu çalışmanın amacı borsada hisse senetleri işlem gören altı işletmenin 2018-2022 yıllarına ait son beş yıllık finansal tablolarının oran analiz yöntemiyle değerlendirilmesidir. Çalışmaya konu olan altı işletme oteller-lokantalar sektöründe alt sektör olan konaklama sektöründe faaliyet gösteren işletmelerdir.

Çalışmanın sonucunda, KSTUR ve MAALT şirketlerinin cari oran, likidite oran ve nakit oran açısından genel kabul görmüş standartlar ve sektör ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu iki şirketin likidite açısından iyi bir durumda olduğu söylenebilir. Ayrıca, AYCES, MAALT, PKENT ve TEKTU şirketlerinin stok devir süresi açısından sektör ortalamasına göre daha hızlı stoklarını eritebildikleri gözlemlenmiştir, bu da finansal olarak olumlu bir durumdur. Alacak tahsil süresi açısından ise AYCES, KSTUR ve MAALT şirketlerinin sektöre göre daha erken tahsilat yaptığı görülmüştür, bu da finansal açıdan olumlu bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Mali yapı oranlarına bakıldığında, işletmelerin çoğunlukla özkaynakla finanse edildiği görülmektedir. Yabancı kaynak oranlarına odaklandığımızda, KSTUR ve TEKTU işletmelerinin 2018 yılına göre yabancı kaynak kullanımını artırdığı, diğer yıllarda ise azaldığı gözlenmektedir. AYCES, MAALT, MARTI ve PKENT işletmelerinin ise 2018 yılına göre yabancı kaynak kullanımını azalttığı görülmüştür. Bu nedenle, KSTUR ve TEKTU işletmelerinin yabancı kaynak oranının diğer işletmelere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Faaliyet oranlarına odaklandığımızda, AYCES, MAALT, PKENT ve TEKTU işletmelerinin stok devir süresinin KSTUR ve MARTI işletmelerinden daha iyi olduğunu gözlemliyorsunuz. Ayrıca, AYCES, KSTUR ve MAALT işletmelerinin diğer işletmelere göre alacaklarını daha kısa sürede tahsil ettikleri dikkat çekmektedir.

Karlılık oranlarına odaklandığımızda, AYCES işletmesinin 2020 yılında, MARTI işletmesinin 2018 ve 2019 yıllarında ve TEKTU işletmesinin 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında zarar ettiği gözlemlenmektedir. Bu zararlar, faaliyet karı oranı ve öz kaynak karlılık oranlarını da negatif olarak etkilemiştir.

Çalışmanın sonuçları, konaklama alt sektöründe yer alan ve halka açık olan işletmelerin finansal durumlarını ve performanslarını genel olarak değerlendirmek için önemli bir kaynak sunmaktadır. İleride yapılacak daha kapsamlı bilimsel çalışmalarda, Borsa İstanbul'da işlem görmeyen işletmelerin de dikkate alınarak konaklama alt sektörü için daha ayrıntılı bir oran analizi ve karşılaştırması yapılabilir. Bu tür çalışmalar, sektörün finansal sağlığını ve gelişimini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

KAYNAKLAR

- Babuşcu, Ş., Hazar, A. ve Kocaman, E. (2017). *Kredilendirmede Finansal Tablolar Analizi* (1. bs.). Ankara: Akademi Yayıncılık.
- Çabuk, A. ve Lazol, İ. (2018). *Mali Tablolar Analizi* (18. bs.). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Gücenme, Ü. (2000). *Mali Tablolar Analizi* (3. bs.). Bursa: Marmara Kitabevi.
- Gündoğdu, A. (2021). *Uygulamalı Temel Analiz ve Değerleme* (1. bs.). İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Koç Yalkın, Y. (1981). *İşletmelerde Mali Analiz Teknikleri* (5. bs.). Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları.
- Muğla Bölgesi Turizm Sektörünün Uluslararası Rekabetçilik Analizi Raporu, (t.y.).
- Okay, G. (2021). Oran Analizi. A. Gündoğdu (Ed.), *Uygulamalı Finansal Tablolar Analizi* içinde (4. bs., ss. 133-171). Ankara: Gazi Kitabevi.
- World Tourism Organisation*. (t.y.). <http://unwto.org> adresinden erişildi.
- Zonguldak Karabük ve Bartın İlleri Turizm Sektörörü Analizi Raporu. (t.y.).